

E-cigaretter - nytt folkhälsot hot bland unga?

Några dagar innan den nya e-cigarettlagen trädde i kraft i Sverige den 1 juli publicerades en amerikansk forskningsrapport som påvisade ett samband mellan initialt bruk av e-cigaretter och fortsatt traditionell rökning.

En av farhågorna med att använda e-cigaretter är om det kan fungera som inkörsport till nikotinberoende och fortsatt konsumtion av traditionella cigaretter bland unga människor. Efter en systematisk litteratursökning i forskningsdatabaser fann Amerikanska forskare 9 studier som undersökt denna frågeställning. Resultaten från studierna, alla amerikanska med deltagare i åldern 14-30 år, visade på ett starkt samband mellan initial användning av e-cigaretter och fortsatt rökning av cigaretter. Risken att börja röka cigaretter var 3-4 gånger högre hos de som tidigare använt e-cigaretter än hos de som aldrig använt e-cigaretter. Resultaten tyder på att användning av e-cigaretter är en oberoende riskfaktor för rökning av cigaretter eftersom studierna justerade för många kända riskfaktorer för rökning av cigaretter.

Det finns rimliga förklaringar till varför ungdomar som använder e-cigaretter också börjar röka cigaretter. De lär sig beteendemönster (hand-till-mun rörelse och in- och utandning) och utvecklar nikotinberoende om ångaerosolen från e-cigaretter innehåller nikotin. Dessutom ger smakämnen i ångaerosolen upphov till behagliga sinnesretningar.

I Sverige har var fjärde niondeklassare provat e-cigaretter. Kommer detta lämna avtryck i kommande rökvanestatistik? Kommer fler ungdomar börja röka? Det är kanske redan dags att fundera på skärpningar i den nya e-cigarettlagen som att införa ytterligare begränsningar av marknadsföring och förbjuda användning av e-cigaretter i annars rökfria miljöer.

Källa: JAMA Pediatr. doi:10.1001/jamapediatrics.2017.1488

Resplaner i höst?

Inför utlandsresan är det bra om man kollar vilka tobakslagar som gäller på resmålet.

Exempelvis så är såväl import som försäljning av e-cigaretter med tillbehör förbjudna i Thailand.

Den svenska ambassaden i Bangkok lämnar följande information om att resa till Thailand: ”Det är förbjudet att föra in e-cigaretter i Thailand. Den som importerar varor till Thailand som är förbjudna kan dömas till fängelse i maximalt tio år eller böter motsvarande fem gånger värdet av den importerade varan.”

Källor: <http://www.tobaccocontrollaws.org/>, <http://www.regeringen.se/uds-reseinformation/>

Förbjud rökning helt och hållet?

Enligt en attitydundersökning från A Non-Smoking Generation och Novus tycker många ungdomar att man i Sverige borde förbjuda rökning. Men det finns alternativ till att införa ett generellt rökförbud.

På frågan om man borde förbjuda rökning i Sverige svarade 40 % ”ja” och 20 % ”kanske” (http://www.nonsmoking.se/wp-content/uploads/2017/07/Rapport_2017-1_170627.pdf). I Sverige är det idag tillåtet att röka, ett faktum som inte minst rökförespråkare brukar påpeka.

En alternativ idé till att förbjuda all försäljning av cigaretter går ut på att förbjuda rökning lite grann i taget med så kallade ”rullande åldersgränser”. Enligt ett förslag ska försäljning av cigaretter förbjudas till alla födda efter millennieskiftet det vill säga att varje år flyttas åldersgränsen upp ett år (2018 18 år, 2019 19 år o.s.v.). Fokus blir då på födelseåret och att unga hindras från att börja röka. Rökning skulle på så vis kunna bli ett oönskat 1900-talsfenomen och något som allt äldre personer ägnar sig åt. Den australienska delstaten Tasmanien har lagt ett lagförslag om att på detta sätt progressivt minska tillgången på cigaretter och skapa en tobaksfri generation. Liknande förslag har lagts fram i Singapore, Ryssland och Norge. I Sverige föreslår Niclas Malmberg (MP) att försäljning av cigaretter till personer födda på 2000-talet stoppas.

Ett annat förslag går ut på att minska nikotinhalten i cigaretter för att på så vis minska tobaksbruket bland kroniska rökare och förhindra att nya rökare utvecklar beroende. Nikotinhalten ska sänkas till nivåer som inte framkallar beroende.

I Sverige diskuteras ett brett spektrum av åtgärder i linje med WHO:s tobakskonvention och att dessa ska genomföras inom ramen för ett politiskt beslut om att fasa ut rökningen. Ett förslag på ett sådant tobakspolitiskt mål är att rökningen år 2025 ska ha minskat till mindre än 5 % i befolkningen (”Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025”).

Het tobakspolitisk höst

I december avser regeringen att lämna en proposition om en ny lag om tobak och liknande produkter.

Det handlar bland annat om fler rökfria miljöer och reklamförbud på försäljningsställen. Hur kommer propositionen se ut och röstas den igenom i riksdagen? Kommer svenska ungdomar i framtiden slippa konfronteras med butikernas tobaksreklam – det vill säga tobaksförpackningar förvaras osynligt i butikerna – och frivilligt göra klokare val av sina levnadsvanor?

Tack Gabriel!

Gabriel Wikström har lämnat regeringen efter en tids sjukdom.

Gabriel sjukskrevs i början på maj på grund av utmattningssymptom och i slutet av juli avgick han som statsråd. Annika Strandhäll tog som socialminister över Gabriels ansvarsområden. Gabriel stödde arbetet med att minska tobaksbruket och åtgärder som fler rökfria miljöer, exponeringsförbud för tobaksprodukter och neutrala tobaksförpackningar. Han var positiv till idén om ett måldatum då rökningen ska vara starkt reducerad. Hans mål var att framförallt förbättra hälsan för lågutbildade, låginkomsttagare, arbetslösa och sjuka.